

E M L É K

Irta: GEREBLYÉS LÁSZLÓ

*Némán siettél. Lépteid nyomán
megremegett az esteli homály,
mosoly perdült az örvény peremén,
és ördögpille szállt felém: remény.*

*A puszta parton szellő futkosott,
fejem öledbevonatan nyugodott,
akár a lenn elszunnyadt csónakok,
miket a Szajna híven ringatott.*

*Te messze néztél... túl a városon,
oly tájra, mely merő üszök, korom,
amerre csak iszony, ragály terem,
hol holt szíven hevert: a tetemem.*

ERDÉLYI FALUKUTATÁS

Irta: KOVÁCS KATONA JENŐ

Ha általánosságban helytelen valamely társadalmi vonatkozású mozgalmat elszigetelten és csak elsőrendű megnyilvánulási sikján szemlélni, fokozottan érvényes ez az erdélyi falukutatásra, melyet rövid élete alatt és után, kívülről és belülről oly sokféleképpen ítéltek meg. Nem kielégítő tehát sem tárgy, sem idő tekintetében előzmények nélkül, önmagában vizsgálni ezt az érthető sorsu mozgalmat, ha célját és hatását illetőleg nem akarunk kétségbevonható következtetésekre jutni.

Az államfordulat utáni első magyar szervezkedési kísérlet eszmei alapját jelentő röpiratból (Kós Károly, Zágoni István, Paál Árpád: *Kiáltó szó, Magyarság útja, A politikai aktivitás rendszere, 1921.*), a pontosan meg nem határozott munkára való felhíváson túl, csak a még alig ocsudó s a kisebbségi élet különleges követelményeivel természetesen nem számoló magyar szellemiség csökönyös törekvése olvasható ki, valami olyan ideál megteremtésére, mely a változott viszonyok között a lehanyagolt magyar állameszme hatékony pótszerűül szolgálhatna. A Felvidék esetével ellentétben, az erdélyi mult erre valóban kínált is lehetőséget s formailag határozottan támogatta a röpirat kijelentéseit: „...mi nem az egységes magyarságból elszakasztott egyszerű lélekszám vagyunk, de külön történelmi egység ezer esztendő óta, saját, külön erdélyi öntudattal, önálló kulturával, önérzettel“. A valóságban azonban a „történelmi egység“ mindent átfogó egyetemességéből csak egy politikai szervezet felületi, látszat-egységére telt, aminek rendeltetése pillanatnyilag kizárólag a létezés, az erdélyi magyar létezés bizonyítása volt s ami a vezetők számára annál kevésbé jelentett erejüket meghaladó kötelezettségeket, mert a gyulafehérvári határozatok tekintetében még érhető volt